

СУРАТМАЧЛИСИ

чаласаи муштаракӣ кафедраҳои назария ва таърихи давлат ва ҳуқуқ, ҳуқуқи инсон ва ҳуқуқшиносӣ муқоисавӣ, ҳуқуқи конституционӣ факултети ҳуқуқшиносӣ Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

28-уми январи соли 2023

ш. Душанбе

Иштирок доштанд: аз 13 нафар аъзои маҷлиси муштаракӣ кафедраҳои назария ва таърихи давлат ва ҳуқуқ, ҳуқуқи инсон ва ҳуқуқшиносӣ муқоисавӣ, ҳуқуқи конституционӣ факултети ҳуқуқшиносӣ Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, ки дар асоси таъйиноти декани факултети ҳуқуқшиносӣ Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аз 10 январи соли 2023 таҳти №336/1, 13 нафар иштирокдоранд, ки аз онҳо 4 нафарашон докторони илм ба ҳисоб мераванд. Пешниҳод мешавад, ки маҷлиси муштаракӣ кафедраҳо кушода эълон карда шавад. Марҳамат, ягон пешниҳоди дигар ҳаст? Нест. Қарор қабул карда шуд, ки маҷлиси муштаракӣ кафедраҳо кушода эълон карда шавад.

РЎЗНОМАИ МАҶЛИС:

Экспертизаи давраи дуҷуми диссертатсияи унвонҷӯи кафедраи ҳуқуқи инсон ва ҳуқуқшиносӣ муқоисавӣ ДМТ Файзализода Бахтиёр Файзалӣ дар мавзӯи «Ҳуқуқ ба таҳсил дар Ҷумҳурии Тоҷикистон: пажӯҳиши таърихӣ - назариявӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.01 – Назария ва таърихи ҳуқуқ ва давлат, таърихи таълимот оид ба ҳуқуқ ва давлат.

Роҳбари илмӣ:

Раҳмон Дилшод Сафарбек – доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор.

Муқарризи холис:

Шарифзода Саъдӣ Шариф – номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсенти кафедраи назария ва таърихи давлат ва ҳуқуқи факултети ҳуқуқшиносӣ Донишгоҳи миллии Тоҷикистон;

Солихов Маҳмадулло Абдуллоевич – номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсенти кафедраи ҳуқуқи тичоратӣ ва зиддикорупсионӣ муносибатҳои иқтисодӣ байналмилалӣ, ҳуқуқ ва гумруки Донишгоҳи давлатии тичорати Тоҷикистон.

Кӣ ба рӯзномаи чаласа тарафдор аст, хоҳишмандам мавқеатонро муайян намоед. Муқобил – нест. Бетараф – нест. Ҳама тарафдор мебошанд.

Сухан ба диссертант оид ба муҳтавои асосии диссертатсия дода мешавад. Марҳамат!

Файзализода Бахтиёр Файзалӣ – баромад намуд.

Раискунанда: Ба диссертант кӣ савол дорад? Марҳамат, устод Саъдизода Ҷ.

1. Саъдизода Ҷ.: Ташаккури зиёд, устод! Шумо мегуфтед, фарқият ва ҳамбастагии ташаккул ва инкишофи ҳуқуқ ба таҳсил дар низоми ҳуқуқи зардуштӣ ва ҳуқуқи мусулмонӣ чӣ гуна буд?

Раискунанда: Марҳамат, унвонҷӯ!

Унвонҷӯ: Саломат бошед, устоди гиромӣ! Бояд қайд намоям, ки фарқият ва ҳамбастагии ташаккул ва инкишофи ҳуқуқ ба таҳсил дар низоми ҳуқуқи зардуштӣ ва ҳуқуқи мусулмонӣ дар он аст, ки ҳуқуқи нсон ба таҳсил дар низоми ҳуқуқи зардуштӣ тартиб ва низоми махсуси амалисозии худро дорад. Таърихи халқи тоҷик гувоҳӣ аз он медиҳад, ки маърифату дониш ва хирад дар ҷамъият яке аз унсурҳои асосии низоми зардуштӣ ба ҳисоб мерафт, ки бо меъёрҳои ҳуқуқи Авастой ва сарчашмаҳои дигари ҳуқуқи зардуштӣ ба танзим дароварда мешуд.

Таҳлили сарчашмаҳои ҳуқуқи зардуштӣ – Авасто ва дигар осорҳои таърихии мардуми ниёгонамон аз ҷумла «Ардавирознома», «Мину хирад», «Вандидод», «Бундаҳишин», «Корномаи Ардашери Бобакон», «Шояст-нашояст», «Хвешкорди редагон», ки то замони мо боқӣ мондаанд, имконият медиҳад, ки ба ақидаҳои онҳо оиди ҳуқуқ ба таҳсил ва таълиму тарбия, донишомӯзӣ ва ҷараёни таҳсил дар муассисаҳои таълимӣ, барномаҳои таълимӣ ва низоми таҳсилот ошно шуда, дар бораи ҳуқуқ ва уҳдадорӣҳои толибилмон ва омӯзгорон ва қоидаҳои таълимдихӣ дар аҳди зардуштия маълумот пайдо намоем. Таҳсили ибтидоии зардуштиҳо, ки зинаи асосии таҳсилотро ташкил медиҳад, аз синни 7 солагӣ то 15 солагиро дар бар мегирад. То ҳафтсолагӣ ба онҳо муносибатҳои инсондӯстӣ дар доираи қонунҳои Ахура Маздо омӯзонида мешуд. Вақте, ки ба синни ҳафтсолагӣ мерасиданд, ба онҳо либоси махсус бо нишонаҳои муайян пӯшононида мешуд. Ин ба он сабаб буд, ки кӯдак акнун ба синни ҳафтсолагӣ расидааст ва ӯ амали хубро аз амали бад фарқ карда метавонад. Таълиму тарбияи дабиристонии тифл аз ҳафтсолагӣ сар мешуд. Ҳеродот ва Страбон ин синро аз панҷсолагӣ гуфтаанд, вале Афлотун ва Фирдавсӣ ҳафтсолагиро зикр намудаанд. Бачагон то синни ҳафтсолагӣ бо роҳбарии падару модар дар хона таълиму тарбия мегирифтанд. Аз синни ҳафтсолагӣ то понздаҳсолагӣ дар мактаб таҳсил мекарданд. Баъди понздаҳсолагӣ таҳсили ӯ ба охир мерасид ва ӯ аъзои ҳақиқии ҷамъият мегашт.

Ҳуқуқи инсон ба таҳсил дар давраи амали ҳуқуқи мусалмонӣ дар сарзамини таърихии тоҷикон новобаста аз вазъияти нопойдори сиёсӣ низомӣ ва идоракунӣ, чорӣ буд ва барои таҳсил шароити ҳуқуқӣ фароҳам намуда, заминаи тараққию рушди соҳаҳои гуногуни илми кишварҳои мусалмоннишин гардид. Аз тарафи дигар, рушду такмил ёфтани ин низоми ҳуқуқӣ рафта-рафта бар он оварда расонид, ки низоми ҳуқуқи мусалмонӣ ба як низоми мустақил ва қудратманди ҳуқуқи ҷаҳонӣ табдил ёбад. Низоми ҳуқуқи исломӣ, ки дар худ фарҳанги ғании ҳуқуқиро касб карда буд то пайдоиши низоми нави таҳсилот дар Генерал губернатории Туркистон ва сар задани инқилоби Октябр амал намуд. Низоми таҳсилот дар ин давраи дарози таърихӣ ба 3 зина – зинаи таҳсили ибтидоӣ, зинаи таҳсили умумӣ ва охирон зинаи таҳсилоти баъдӣ (яъне ин зинаи таҳсилот ба монанди имрӯз зинаи таҳсилоти олиро дар назар дорад, ки дар мадрасаю марказҳои илмӣ дарс дода мешуд) ҷудо мешуд. Усули асосии омӯзиш таълими шифоҳӣ буд. Таҳсили ибтидоӣ, ки омӯхтани заруритарин рукнҳои исломро дар назар дошт, ҳатмӣ буд. Синни таҳсили ибтидоӣ аз 6 солагӣ оғоз мешуд. Вале баъди расидан ба балоғат муддати таҳсил ба қобилияти бачаҳо ва

дороии волидайн вобаста буд ва гоҳо дар мактабҳо ҷавонони то сини 20-25 солагиашон таҳсил менамуданд.

Раискунанда: Ба диссертант боз кӣ савол дорад? Марҳамат, устод Қодиров Қ.Қ.

Қодиров Қ.Қ.: Ташаккури зиёд, устод! Шумо дар пешниҳоди панҷуми амалии худ, пешниҳод намудед, ки мақоми Ваколатдор оид ба ҳуқуқ ба таҳсил таъсис дода шавад. Гӯед, ки чунин мақоми ваколатдор оё дар таҷрибаи дигар давлатҳои ҷаҳон ҷой дорад ва мавқеи он дар низоми идоракунии соҳаи таҳсилот чӣ гуна аст?

Раискунанда: Марҳамат, унвонҷӯ!

Унвонҷӯ: Ташаккури зиёд, устоди азиз! Воқеъан устод, саволи додаи Шумо ба маврид аст. Маълум аст, ки таҳсилот як раванди мураккаб, давомдор ва серпахлуи муносибатҳои ҷамъиятӣ аст, ки бинобар сабабҳои объективӣ ва субъективӣ ба монанди яке аз ҳуқуқҳои конституционии инсон ва шаҳрвандро амалӣ кардани он, иштироки тарафҳои зиёд дар ин муносибат, ба вучуд омадани ҳолатҳои махсус метавонад ба ҳолатҳои дучор гардад, ки ҳуқуқи иштирокчиёни ин муносибат поймол ва ё ноҳақиқат гирифта шавад. Бинобар ҳамин андешаҳо пешниҳод мегардад, ки мақоми Ваколатдор оид ба ҳуқуқ ба таҳсил таъсис дода, ҳуқуқи уҳдадорихои ӯ, тартиби ба даст овардан ва қатъ намудани Ваколат, кафолатҳои фаъолияти ин мақом (таҷрибаи Ҷумҳурии Австрия, Шохигарии Муттаҳидаи Британияи Кабир ва Ирландияи Шимолӣ, Федератсияи Русия ва дигар давлатҳо) муайян ва муқаррар карда шаванд. Вазифаи Ваколатдор оид оид ба ҳуқуқ ба таҳсил бо мақсади тақвияти кафолатҳои конституционии ҳимояи давлатии ҳуқуқ ба таҳсил таъсис дода мешавад ва вазифаҳои асосии ӯ мусоидат намудан ба риояи ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии хонандагон, донишҷӯён омӯзгорон ва волидон дар раванди дастрасӣ ба таҳсил, барқарор намудани ҳуқуқи озодихои вайроншудаи иштирокчиёни раванди таҳсил, тақмили қонунгузори ҚТ оид ба ҳуқуқи инсон ба таҳсил, баланд бардоштани маърифатнокии шаҳрвандон оид ба ҳуқуқи инсон ба таҳсил ва пешгирии вайрон кардани ҳуқуқҳои ҳамаи иштирокчиёни раванди таҳсил мебошад.

Самти афзалиятноки фаъолияти Ваколатдор оид ба ҳифзи ҳуқуқ ба таҳсил дар муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ, таҳсилоти ибтидоӣ ва миёна бояд муқаррар карда шавад.

Раискунанда: Кӣ боз ба диссертант савол дорад? Агар саволҳо набошанд, суҳан ба роҳбари илмӣ докторҳои илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор Раҳмон Дилшод Сафарбек дода мешавад (тақриз замима мегардад).

Раискунанда: Суҳан ба муқарризи холиси яқум дода мешавад: **Шарифзода Саъдӣ Шариф** – номзоди илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсенти кафедраи назария ва таърихи давлат ва ҳуқуқ (тақриз замима мегардад).

Раискунанда: Суҳан ба муқарризи холиси дуҷум дода мешавад:

Солихов Маҳмадулло Абдуллоевич – номзоди илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсенти кафедраи ҳуқуқи тиҷоратӣ ва зиддикорупсионии Додишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон (тақриз замима мегардад).

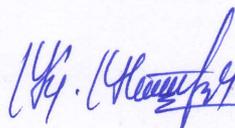
Раискунанда: Ба мувоҳида мегузарем. Кӣ хоҳиши иштирок намудан дар муҳокимаи рисолаи илмиро дорад? Хоҳишманд нест. Агар хоҳишманд набошад, ба хулоса мегузарем.

Раискунанда: Таҳқиқоти диссертатсионии унвонҷӯи кафедраи ҳуқуқи инсон ва ҳуқуқшиносии муқоисавии факултети ҳуқуқшиносии ДМТ Файзализода Бахтиёр Файзалӣ дар мавзӯи «Ҳуқуқ ба таҳсил дар Ҷумҳурии Тоҷикистон: пажӯҳиши таърихӣ - назариявӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 12.00.01 – Назария ва таърихи ҳуқуқ ва давлат, таърихи таълим оид ба ҳуқуқ ва давлат, мусбӣ арзёбӣ гардида, ба Шӯрои диссертатсионии 6D.KOA-019-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон тавсия карда шавад.

Раискунанда: Кӣ ба хулосаи мазкур тарафдор аст. Марҳамат овоз диҳед. Муқобил - нест, бетараф – нест, ҳама тарафдор мебошанд. Қарор бо яқ овоз қабул шуд (хулоса замима мегардад).

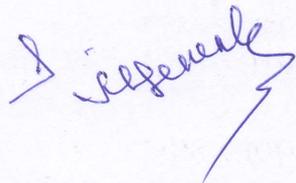
Раиси маҷлиси муштарак:

номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ,
дотсент

 Курбонализода Н.Ш.

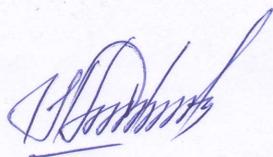
Котиби маҷлиси муштарак:

номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ,
дотсенти кафедраи ҳуқуқи судӣ
ва назорати прокуратури
факултети ҳуқуқшиносии ДМТ

 Раҳимзода М.С.

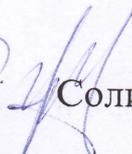
Муқарризи ҳолиси №1:

номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ
дотсенти кафедраи назария ва
таърихи давлат ва ҳуқуқи
факултети ҳуқуқшиносии ДМТ

 Шарифзода С.Ш.

Муқарризи ҳолиси №2:

номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсенти
кафедраи ҳуқуқи тиҷоратӣ ва зиддикорупсионии
муносибатҳои иқтисодии байналмилалӣ,
ҳуқуқ ва гумруқи Донишгоҳи
давлатии тиҷорати Тоҷикистон

 Солиҳов М.А.

Имзоҳоро тасдиқ мекунам:

Сардори РК ва КМ ДМТ
« 30 » 01 2023 с.

Тавқиев Э.Ш.

Имзои Солиҳов М.А.-ро тасдиқ мекунам:

Сардори шӯъбаи кадрҳо ва
корҳои махсуси ДДТТ
« ____ » _____ 2023 с.

Пирзода С.С.